

Lag (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap

Departement: Justitiedepartementet L2

Utfärdad: 1904-07-08

Ändring införd: t.o.m. SFS 2021:465

1 kap. Om äktenskapets ingående

1 § Om två personer vill ingå äktenskap med varandra inför en svensk myndighet, ska det prövas om det finns något hinder mot äktenskapet enligt svensk lag.

Om ingen av dem är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige, ska det dessutom prövas att var och en av dem har rätt att ingå äktenskapet enligt lagen i en efter eget val angiven stat där han eller hon antingen är medborgare eller har hemvist. Om båda begär det och det finns särskilda skäl, får dock prövningen ske med tillämpning av enbart svensk lag även i ett sådant fall. Lag (2009:256).

2 § Har upphävts genom lag (2004:144).

3 § Har upphävts genom lag (2004:144).

4 § När äktenskap skall ingås inför svensk myndighet här i riket, tillämpas svensk lag i fråga om vigsel. Lag (1973:942).

5 § Regeringen kan bestämma, att med diplomatisk eller konsulär tjänst eller med befattning som präst skall vara förenad behörighet att i främmande stat förrätta vigsel enligt svensk lag. Regeringen kan även genom särskilt förordnande tillerkänna lämplig person sådan behörighet.

Vad som i svensk lag föreskrives om verkan av att vigselförrättare förfarit oriktigt vid vigsel här i riket eller överskridit sin behörighet äger motsvarande tillämpning, när svensk vigselförrättare viger i främmande stat. Lag (1976:1120).

6 § Den som enligt främmande lag är behörig att förrätta vigsel får i fall som regeringen bestämmer viga här i riket med tillämpning av nämnda lag. Lag (1976:1120).

7 § Äktenskap som ingåtts utom riket enligt främmande lag anses giltigt till formen, om det är giltigt i den stat där det ingicks. Har äktenskap ingåtts inför diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller annan, som av främmande stat förordnats att förrätta vigsel i annan främmande stat, anses äktenskapet också giltigt till formen, om det är giltigt i den stat som meddelat förordnandet.

Även i annat fall än som avses i första stycket ska äktenskap som ingåtts utom riket anses giltigt till formen, om det är giltigt i den eller de stater där makarna var medborgare

eller hade hemvist. Lag (2009:256).

8 § Äktenskap som skulle vara ogiltigt på grund av formfel får godkännas av regeringen, om det finns synnerliga skäl. Ärendet får tas upp endast på ansökan av en av dem som avsett att ingå äktenskap eller, om en av dem har avlidit, av arvingar till den avlidne. Lag (2009:256).

8 a § Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns inte i Sverige

1. om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot äktenskapet enligt svensk lag,

2. om det är sannolikt att äktenskapet har ingåtts under tvång, eller

3. om parterna inte var närvarande samtidigt vid äktenskapets ingående och minst en av dem då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige.

Första stycket gäller inte om båda parterna är över 18 år och det finns synnerliga skäl att erkänna äktenskapet. Lag (2021:465).

9 § Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan meddela särskilda föreskrifter om sättet för hindersprövning i fråga om sådan vigsel enligt svensk lag som avses i detta kapitel. Lag (1976:1120).

10 § Har upphävts genom lag (2004:144).

2 kap. Har upphävts genom lag (1973:942).

3 kap. Om äktenskapsmål m.m.

1 § Äktenskapsmål är mål om äktenskapsskillnad och mål där det är tvist om personerna är förenade i äktenskap med varandra. Lag (2009:256).

2 § Äktenskapsmål får tas upp av svensk domstol, om

1. båda makarna är svenska medborgare,

2. käranden är svensk medborgare och har hemvist här i riket eller tidigare har haft hemvist här sedan han eller hon fyllt arton år,

3. käranden inte är svensk medborgare men har hemvist här i riket sedan minst ett år,

4. svaranden har hemvist här i riket,

5. saken rör ogiltighet av vigsel som har förrättats av svensk myndighet, eller

6. det i annat fall än som avses i 1-5 finns särskilda skäl att talan prövas här i riket, under förutsättning att en av makarna är svensk medborgare eller käranden inte kan få sin talan prövad i den stat där han eller hon är medborgare eller har hemvist. Lag (2009:256).

3 § Är svensk domstol behörig att upptaga talan av ena maken, kan domstolen också upptaga talan av andra maken till gemensam handläggning. Lag (1973:942).

4 § Talan om äktenskapsskillnad prövas enligt svensk lag i den mån ej annat följer av vad som föreskrives här nedan.

Äro båda makarna utländska medborgare och har ej någondera hemvist här i riket sedan minst ett år, får icke mot makes bestridande dömas till äktenskapsskillnad, om grund till äktenskapets upplösning ej föreligger enligt lagen i stat där makarna eller någondera av dem är medborgare.

Äro i annat fall än som sägs i andra stycket båda makarna utländska medborgare och åberopar ena maken att grund till äktenskapets upplösning saknas enligt lagen i det land där han är medborgare, får ej dömas till äktenskapsskillnad, om det med hänsyn till samma makes eller gemensamma barns intressen föreligger särskilda skäl däremot. Lag (1973:942).

5 § Ändring beträffande medborgarskap eller hemvist som äger rum sedan talan väckts medför ej hinder att talan prövas. Sådan ändring kan ej heller medföra hinder mot äktenskapsskillnad enligt 4 § andra eller tredje stycket. Lag (1973:942).

6 § Frågor som gäller vårdnaden om barn får tas upp i äktenskapsmål. Om barnet vistas här i landet, ska sådana frågor alltid prövas enligt svensk lag. Lag (2011:604).

7 § Beslut om äktenskapsskillnad, som meddelats i främmande stat, skall gälla här i riket, om det med hänsyn till makes medborgarskap eller hemvist eller annan anknytning förelåg skälig anledning att talan prövades i den främmande staten.

Har make ingått nytt äktenskap sedan beslut om äktenskapsskillnad meddelats i främmande stat, skall det tidigare äktenskapet, även om beslutet ej blir gällande här i riket enligt första stycket, anses upplöst genom beslutet, om ej andra makten visar, att den omgifte förfarit uppenbart otillbörligt mot honom.

Om erkännanden här i riket av äktenskapsskillnad eller hemskillnad som meddelats i viss främmande stat finnas särskilda bestämmelser. Lag (1973:942).

8 § En ansökan av en make om att ett utländskt beslut om upplösning av äktenskap ska gälla eller inte gälla i Sverige görs till den tingsrätt som regeringen föreskriver. Innan tingsrätten prövar frågan ska den andra maken ges tillfälle att yttra sig över ansökan, om det kan ske.

Ett beslut som inte innebär att det utländska beslutet ska gälla hindrar inte att frågan prövas på nytt.

Vid handläggning i domstol av ett ärende som avses i första stycket tillämpas i övrigt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Lag (2014:913).

9 § Beslut om äktenskapsskillnad, som meddelats i främmande stat, får ej tillämpas utan föregående prövning enligt 8 §, när make vill ingå nytt äktenskap, såvida icke båda makarna eller endera av dem var medborgare i den staten.

Regeringen kan dock förordna, att beslut om äktenskapsskillnad som meddelats i viss främmande stat får tillämpas utan sådan prövning, även om ingendera av makarna var medborgare där.

10 § Har i främmande stat meddelats slutligt beslut om hävande av sammanlevnaden mellan makar och ha makarna därefter levat åtskilda minst sex månader och ej återupptagit sammanlevnaden, kan äktenskaps skillnad erhållas enligt svensk lag utan föregående betänketid. Lag (1973:9042).

11 § Är äktenskapsmål anhängigt i främmande stat och anhängiggöres här i riket sådant mål mellan samma parter, kan rätten förordna, att detta mål skall vila tills vidare, om det kan antagas att beslut i det förra målet blir gällande här i riket.

Beslut, varigenom talan i äktenskapsmål ogillats i främmande stat, utgör ej hinder att saken prövas här i riket. Lag (1973:942).

12 § Är äktenskapsmål anhängigt i främmande stat, får här i riket efter vad som finnes skäligt meddelas beslut som avses i 14 kap. 7 och 8 §§ äktenskapsbalken samt 6 kap. 20 § och 7 kap. 15 § föräldrabalken. Sådant beslut kan när som helst återkallas. Lag (1987:795).

4 kap. Om förmynderskap för underåriga

1 § Vad i svensk lag är stadgat om förmynderskap för underårig skall äga tillämpning jämväl i avseende å underårig svensk undersåte, som ej har hemvist inom riket. Varder förmynderskap för sådan underårig anordnat i främmande stat, där han har hemvist, må dock rätten, såframt ej särskilda omständigheter påkalla, att förmynderskap är anordnat här i riket, besluta, att förmynderskap ej skall vara anordnat enligt svensk lag.

Regeringen äger beträffande förmynderskap för underåriga svenska undersåtar, som hava hemvist i främmande stat, meddela särskilda bestämmelser angående vården av underårigs värdehandlingar, så ock förordna svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman att vara överförmyndare. Regeringen prövar fråga om entledigande av sådan överförmyndare.

Ersättning till överförmyndare beträffande förmynderskap som avses i första stycket och som är anordnat enligt svensk lag utgår av statliga medel enligt bestämmelser som regeringen meddelar. Detsamma gäller ersättning till förmyndare i den mån ersättningen ej enligt 12 kap. 16 eller 17 § föräldrabalken skall utgå av den omyndiges medel. Lag (1994:1436).

2 § Har utländsk undersåte, som enligt lagen i den stat, han tillhör, bör på grund av underårighet förses med förmyndare, hemvist här i riket, inhänte rätten, genom bemedling av ministern för utrikes ärendena, huruvida förmynderskap kommer att anordnas i enlighet med den främmande statens lag. Upplyses det, att sådant förmynderskap ej kommer att anordnas, eller erhålles ej svar inom sex månader, varde förmynderskap anordnat enligt svensk lag. Anordnas förmynderskap i enlighet med lagen i den stat, den underårige tillhör, förordne rätten, att förmynderskap ej längre skall vara anordnat enligt svensk lag. Lag (1924:340).

3 § Skall förmynderskap för en underårig som vistas här i landet inte anordnas enligt svensk lag eller är det ännu inte utrett om det skall ske, får rätten ändå, om den underåriges angelägenheter kräver omedelbar vård, förordna förmyndare

enligt svensk lag för tiden intill dess att förmynderskap har anordnats i enlighet med lagen i den andra staten eller förmyndare blivit utsedd av rätten genom slutligt beslut.

Är förmynderskap anordnat enligt lagen i en annan stat, får god man förordnas enligt 11 kap. 1 § första stycket föräldrabalken. I trängande fall får god man förordnas även enligt 11 kap. 2 § föräldrabalken.

Om den underårige omfattas av lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn, gäller i stället den lagen. När en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken har utsetts för en sådan underårig, tillämpas svensk lag i frågor rörande förmynderskapet. Lag (2005:431).

4 § Enligt lagen i den stat, underårig tillhör, skall, även om förmynderskap är anordnat efter annan lag, bedömas, när behov av förmyndare upphör.

5 § Är förmynderskap för underårig i överensstämmelse med vad ovan sägs anordnat enligt främmande lag, lände den lag till efterrättelse i fråga om verkan av omyndigheten och förmyndarens behörighet att handla å den underåriges vägnar.

Har den underårige här i riket företagit rättshandling på förmögenhetsrättens område, som han enligt den främmande lagen är obehörig att företaga, vare rättshandlingen likväl för honom bindande, om han ägt behörighet enligt svensk lag och den, emot vilken rättshandlingen företogs, varken insåg eller bort inse hans bristande behörighet.

Om verkan av förbindelse enligt växel eller check är särskilt stadgat. Lag (1924:340)

6 § Varder förmynderskap för underårig svensk undersåte, som har hemvist i främmande stat, anordnat här i riket, göre rätten ofördröjligen anmälan därom till ministern för utrikes ärendena. Lag (1924:340)

7 § har upphävts genom lag (1931:154).

5 kap. Om förvaltarskap enligt föräldrabalken m.m.

1 § Vad i svensk lag är stadgat om förvaltarskap skall äga tillämpning jämväl i avseende å svensk undersåte, som ej har hemvist inom riket. Varder förmynderskap anordnat i främmande stat för svensk undersåte, som där har hemvist men som har förvaltare här i riket eller beträffande vilken ansökan om förordnande av förvaltare har gjorts, må dock rätten, såframt ej särskilda omständigheter påkalla, att förvaltarskap är anordnat här i riket, besluta, att förvaltarskap ej skall vara anordnat enligt svensk lag.

Regeringen äger beträffande förvaltarskap för svenska undersåtar, som hava hemvist i främmande stat, meddela särskilda bestämmelser angående vården av värdehandlingar, så ock förordna svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman att vara överförmyndare. Regeringen prövar fråga om entledigande av sådan överförmyndare.

Ersättning till överförmyndare beträffande förvaltarskap som avses i första stycket utgår av statliga medel enligt bestämmelser som regeringen meddelar. Detsamma gäller ersättning till förvaltare i den mån ersättningen ej enligt 12 kap. 16 § föräldrabalken skall utgå av den enskildes medel. Lag (1994:1436).

2 § Har ansökan gjorts om att förvaltare skall förordnas för utländsk undersåte, som har hemvist här i riket, inhänte rätten, genom bemedling av ministern för utrikes ärendena, huruvida förmynderskap kommer att anordnas enligt den främmande statens lag. Upplyses det, att sådant förmynderskap icke kommer att anordnas, eller erhålles ej svar inom sex månader, får förvaltare förordnas enligt svensk lag. Lag (1988:1322).

3 § Är svensk undersåte förklarad omyndig i främmande stat, kan omyndighetsförklaringen hävas jämväl här i riket. Härvid tillämpas vad som i svensk lag är föreskrivet om upphörande av förvaltarskap.

Har förvaltarskap anordnats här i riket för undersåte i främmande stat, men varder förmynderskap för honom anordnat enligt den främmande statens lag, skall den här förordnade förvaltaren entledigas. Lag (1988:1322).

4 § Skall i visst fall svensk lag om anordnande av förvaltarskap ej äga tillämpning beträffande någon, som vistas här i riket, eller är ännu ej utrett, om det skall ske, äge rätten eller överförmyndaren, om dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara, meddela förordnande enligt 11 kap. 18 § föräldrabalken under tiden intill dess vård om hans angelägenheter anordnats i enlighet med lagen i hans hemland eller rätten slutligt prövat frågan enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Är förmynderskap anordnat enligt lagen i främmande stat, må ock i trängande fall god man enligt svensk lag förordnas att vårda den omyndiges angelägenheter. Lag (1994:1436).

5 § Om omyndighetsförklaring, som meddelats av behörig utländsk myndighet, skall genom svensk domstols försorg, på begäran, kungörelse införas i Post- och Inrikes Tidningar. Den utländska myndighetens behörighet skall styrkas genom intyg av här i riket anställd diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk diplomatisk eller konsulär tjänsteman.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning, då behörig utländsk myndighet har hävt en omyndighetsförklaring eller beslutat att ett förvaltarskap skall upphöra. Lag (1988:1322).

6 § Är förmynderskap för omyndigförklarad efter vad ovan sägs anordnat i enlighet med utländsk lag, skall vad i 4 kap. 5 § är stadgat i avseende å underårig äga motsvarande tillämpning. Den omyndigförklarades behörighet enligt svensk lag skall därvid anses motsvara behörigheten för den som har förvaltare utan begränsning av förvaltaruppdraget.

Har omyndighetsförklaringen kungjorts efter vad i detta kap. 5 § är sagt, må dock den, mot vilken den omyndigförklarade här i riket företagit rättshandling, icke åberopa, att han ej ägde eller bort äga kännedom om omyndighetsförklaringen.

Den som är omyndigförklarad i enlighet med utländsk lag är här i riket likställd med en person som har förvaltare utan begränsning av förvaltaruppdraget när det gäller behörighet att inneha uppdrag och befattningar samt att bedriva tillståndspliktig verksamhet. Lag (1988:1322).

7 § Vad i detta kap. sägs om omyndighetsförklaring och förmynderskaps anordnande enligt utländsk lag skall äga motsvarande tillämpning i avseende å annan därmed jämförlig åtgärd, som är förenad med inskränkning i den rättsliga handlingsförmågan. Lag (1924:340).

8 § Anordnas här i riket förvaltarskap för svensk undersåte som har hemvist i främmande stat, göra rätten ofördröjligen anmälan därom till ministern för utrikes ärendena. Lag (1988:1322).

9 § Har upphävts genom lag (1931:154).

6 kap. Har upphävts genom lag (1971:797).

7 kap. Särskilda bestämmelser

1 § Skall lagen i främmande stat tillämpas på grund av att någon äger medborgarskap där och finnas i den staten flera gällande rättssystem, bestämes tillämpligt rättssystem enligt de regler som gälla i samma stat. I avsaknad av sådana regler tillämpas det rättssystem till vilket han har den närmaste anknytningen. Lag (1973:942).

2 § Den som är bosatt i viss stat anses vid tillämpning av denna lag ha hemvist där, om bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt måste anses stadigvarande. Lag (1973:942).

3 § Vid tillämpning av denna lag likställes statslös person med medborgare i den stat där han har hemvist eller, om han saknar hemvist, där han har sin vistelseort och politisk flyktning med medborgare i den stat där han har hemvist. Lag (1973:942).

4 § Bestämmelse i främmande lag eller beslut som meddelats av myndighet i främmande stat får ej tillämpas, om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket. Lag (1973:942).

5 § I förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge finns särskilda bestämmelser i förordningen (1931:429) om vissa rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap och i lagen (1988:1321) om nordiska rättsförhållanden rörande förvaltarskap enligt föräldrabalken m.m. Lag (1988:1322).

6 § Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 och i lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention. Lag (2012:320).

Övergångsbestämmelser

2004:144

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2004. Bestämmelserna i 1 kap. 8 a § tillämpas dock inte på äktenskap som har ingåtts före ikraftträdandet.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 1 § i sin nya lydelse tillämpas även om hindersprövning har begärts före den 1 maj 2004.

3. Hindersprövning som gjorts före den 1 maj 2004 med tillämpning av utländsk lag gäller inte för vigsel efter den 30 april 2004, om den person som avser att ingå äktenskap är under 18 år eller fråga är om äktenskap mellan halvsyskon.

2011:604

1. Denna lag träder i kraft den 18 juni 2011.

2. Har en fråga om underhåll tagits upp i ett äktenskapsmål före ikraftträdandet, går inte svensk domstols behörighet förlorad och tillämpas 3 kap. 6 § i sin äldre lydelse.

2014:379

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för äktenskap som har ingåtts före ikraftträdandet.

2014:913

1. Denna lag träder i kraft den 10 januari 2015.

2. Äldre föreskrifter gäller för handläggningen i Svea hovrätt och Högsta domstolen av ärenden som har inletts i hovrätten före ikraftträdandet.

2018:1973

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

2. Äldre bestämmelser gäller för äktenskap som har ingåtts före ikraftträdandet. Detta gäller dock inte om frågan om erkännande prövas innan båda parterna har fyllt 18 år.

2021:465

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

2. Äldre bestämmelser gäller för äktenskap som har registrerats av Skatteverket i folkbokföringsdatabasen före ikraftträdandet.